

Aut & Wijs:

Veroudering & autisme

Hilde M. Geurts
@dutcharc

Dank!
(autistische) meedenkers & medewerkers,
NVA/NAR
& Frans Jacobs!

UNIVERSITEIT
VAN AMSTERDAM

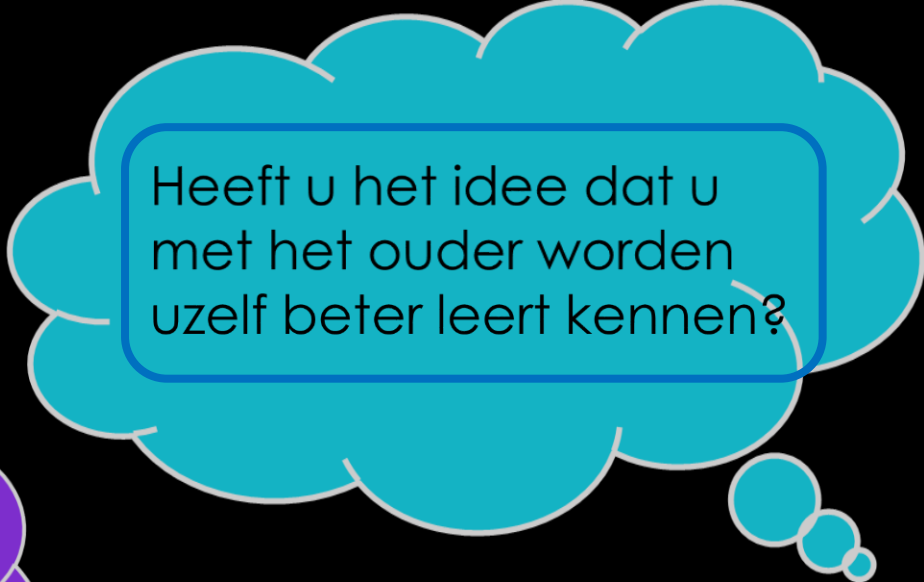
centrum voor autisme
dr. leo kannerhuis

Vragen aan u

Maakt u zich zorgen
over de toekomst?

Heeft u het idee dat u
met het ouder worden
uzelf beter leert kennen?

Denkt u dat veroudering
anders is voor autistische
volwassenen?

Inhoud

- Algemene veroudering
- Autisme & veroudering
 - Psychische & lichamelijke gezondheid
 - Cognitie (informatieverwerking/denkvermogen)
- Vervolg?

Algemene veroudering

1. Dagelijks leven: Anders qua routines, sociaal netwerk, toekomstperspectief & zingeving...

2. Psychische gezondheid: Iets gelukkiger, minder zorgen & stress & meer zelf-acceptatie...

3. Lichamelijke gezondheid: Trager, meer ouderdomsziektes, krimpende hersenen...

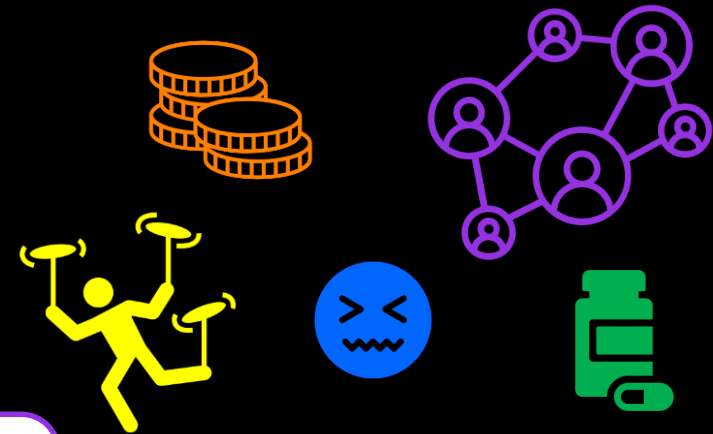

4. Cognitie (informatieverwerking/denkvermogen): Trager, vergeetachtiger, minder flexibel...

Algemene veroudering

- Veel verschillen tussen mensen in effect van veroudering.
- Verschillen in risico factoren voor versnelde achteruitgang.
 - Genen
 - Armoede & Stress
 - Psychische & lichamelijke problemen
 - Weinig beweging
 - Weinig sociale steun
 - Medicatie & drugsgebruik

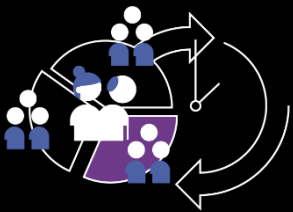
Vaker bij autistische volwassenen?
Versnelde achteruitgang?

Onthouden

1. Psychische & lichamelijke problemen komen meer voor bij autistische (oudere) volwassenen. Oorzaken verschillen.

2. Weinig bewijs voor versnelde (cognitieve) achteruitgang, maar sommige autistische volwassenen zijn mogelijk kwetsbaarder & voelen zich oud.

Inhoud

- Algemene veroudering
- Autisme & veroudering
 - Psychische & lichamelijke gezondheid
 - Cognitie (informatieverwerking/denkvermogen)
- Vervolg?

Autisme & veroudering: Gezondheid

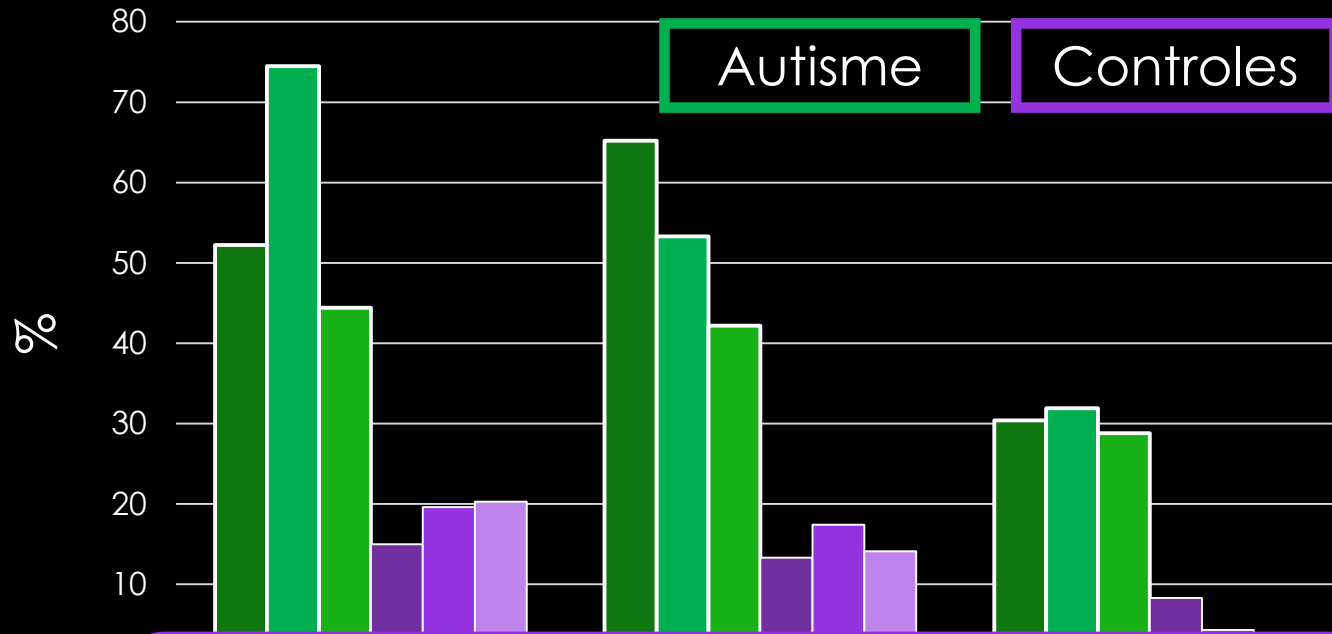
- Psychische & lichamelijke problemen zijn relatief hoog in de gehele autistische volwassenheid (e.g., Arnold ea., 2019; Bishop-Fitzpatrick & Rubenstein, 2019; Croen ea., 2015; Fortuna e.a., 2016; Hand ea., 2020; Houghton ea., 2017; Lever & Geurts, 2016; NAR, elk jaar; Rydzewska ea., 2018/2019; Uljarevic e.a., 2020).
- Ouder en/of vrouw? Grotere kans op algemene gezondheidsproblemen (o.a., Rydzewska ea., 2019).
- Late diagnose? Grotere kans op psychische problemen (Jadav & Bal, 2022).

Verhoogt ouder &/of vrouw zijn de kans op psychische problemen bij volwassenen met een late diagnose?

Autisme & veroudering: Gezondheid

- Mensen met autisme hebben meer psychische problemen: $N_{AUT}=172$; $N_{CON}=172$ (19-79 jaar, M:V \approx 2:1) (Lever & Geurts, 2016).

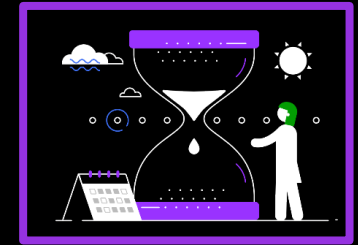
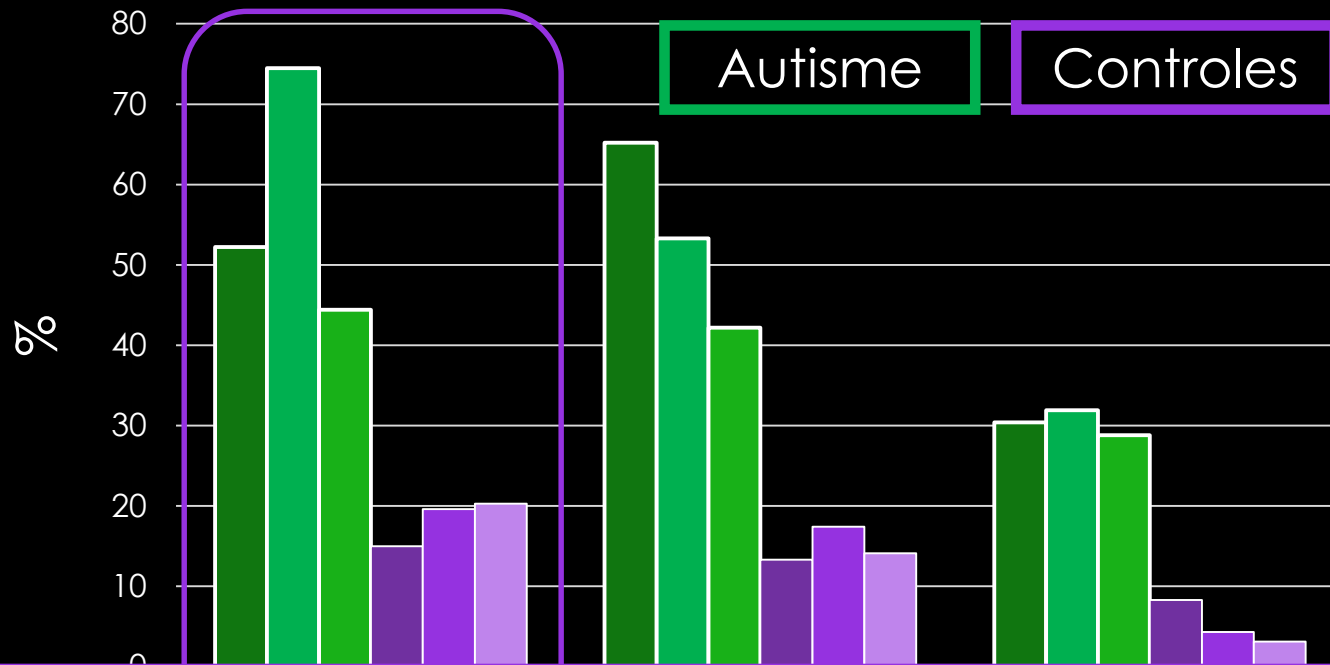
Groter kans als je autistisch bent?

Grotere kans als je ouder bent?

Autisme & veroudering: Gezondheid

- Mensen met autisme hebben meer psychische problemen: $N_{AUT}=172$; $N_{CON}=172$ (19-79 jaar, M:V \approx 2:1) (Lever & Geurts, 2016).

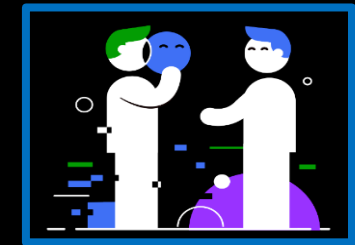
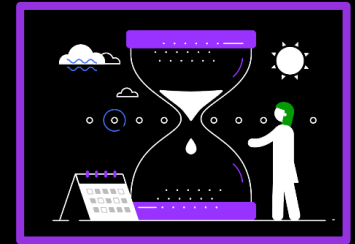
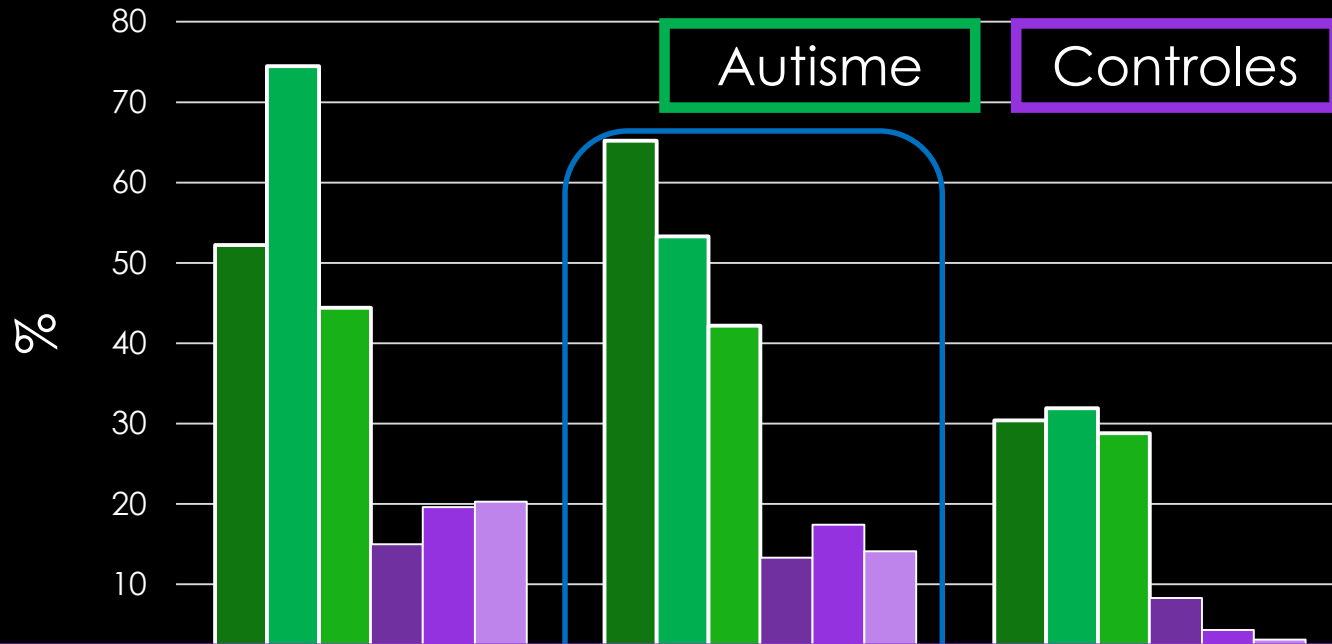
Meer menopauze klachten?

& dan ook meer depressieve klachten (Groenman e.a., 2021).

Autisme & veroudering: Gezondheid

- Mensen met autisme hebben meer psychische problemen: $N_{AUT}=172$; $N_{CON}=172$ (19-79 jaar, M:V \approx 2:1) (Lever & Geurts, 2016).

Camouflage relatie met leeftijd?

Kleine groep: relatie camouflage-psychische klachten.

(van der Putten ea., 2023/subm).

Onthouden

1. Psychische & lichamelijke problemen komen meer voor bij autistische (oudere) volwassenen. Oorzaken verschillen.

Inhoud

- Algemene veroudering
- Autisme & veroudering
 - Psychische & lichamelijke gezondheid
 - Cognitie (informatieverwerking/denkvermogen)
- Vervolg?

Autisme & Veroudering: Cognitie

- Cognitieve stoornissen (inclusief dementie) 5x vaker vastgesteld bij mensen met autisme (*Hand et al., 2020*).
- Vermoeden van cognitieve stoornis o.a. als je
 1. cognitieve klachten & achteruitgang ervaart.
 - Meer zelf-gerapporteerde klachten (e.g. *Lever & Geurts, 2015; Torenvliet et al., 2021*).
 - Meer zelf-gerapporteerde achteruitgang (e.g., *Klein et al., 2023*).
 2. minder presteert op minstens 1 cognitief gebied.
 - Mindere prestatie op sociale test & test voor snel nieuwe oplossingen

Mensen met autisme voldoen vaker aan deze 2 criteria.

Verhoogd risico verkeerde diagnose?

Autisme & Veroudering: Cognitie

- Voldoen aan de 2 criteria betekent NIET altijd dat er een cognitieve stoornis is!
 1. Er is geen duidelijke relatie tussen zelf ervaren cognitieve klachten & meetbare cognitieve problemen (Groenman/Torenvliet ea., sub, zie ook Geurts ea., 2020; Groenman ea., 2022).
 2. Depressieve klachten van invloed op ervaren cognitieve klachten (Groenman/Torenvliet ea, sub; autisme kenmerken Stewart ea., 2022).
 3. Cognitieve verschillen zijn niet gerelateerd aan leeftijd (Torenvliet ea., 2021, Torenvliet ea., 2023).

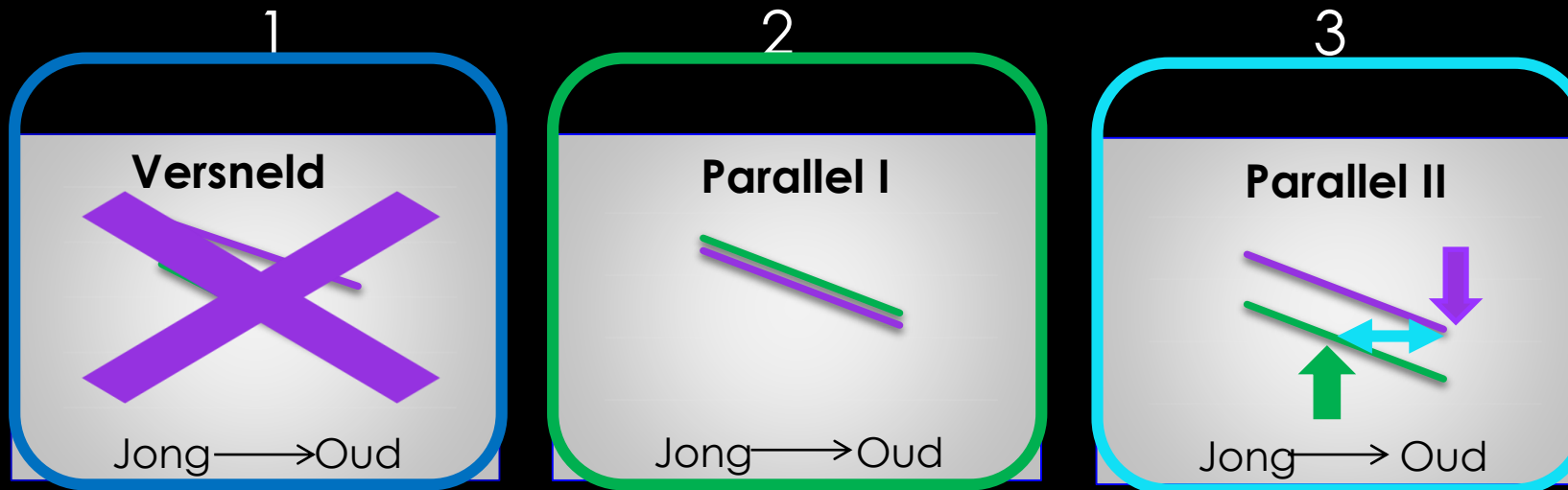

Autisme & Veroudering: Cognitie

- Cognitieve verouderingspatronen

Autisme

Controles

Parallel II: Autisme "oud" cognitief profiel

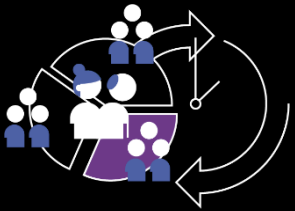
Dus extra voorzichtigheid nodig bij diagnostiek van cognitieve stoornissen zoals dementie.

Onthouden

1. Psychische & lichamelijke problemen komen meer voor bij autistische (oudere) volwassenen. Oorzaken verschillen.

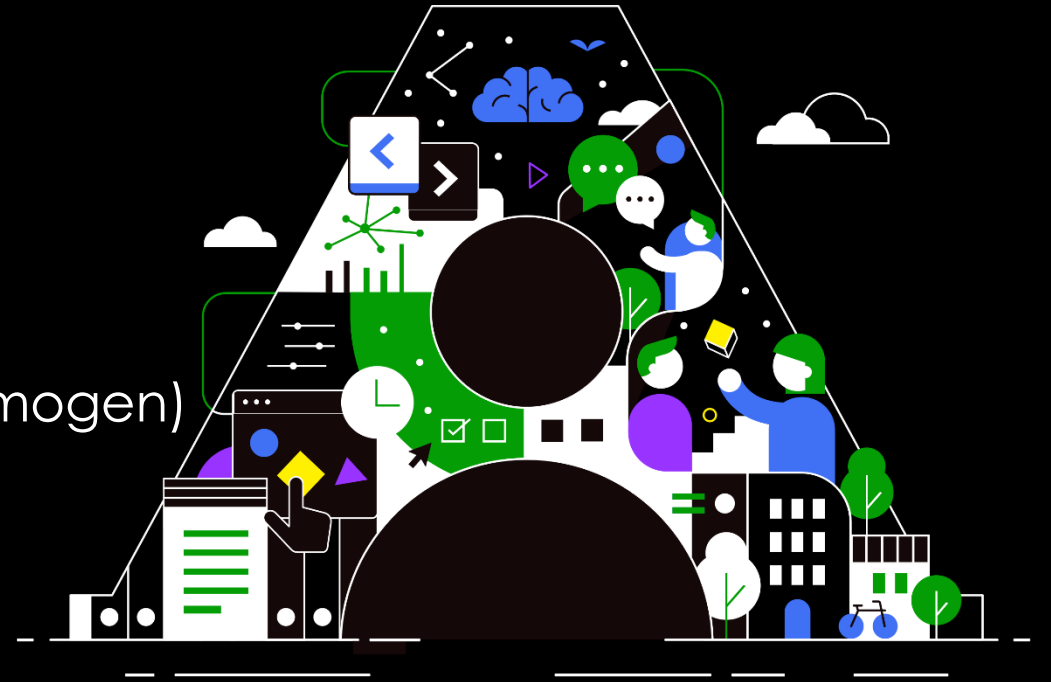
2. Weinig bewijs voor versnelde (cognitieve) achteruitgang, maar sommige autistische volwassenen zijn mogelijk kwetsbaarder & voelen zich oud.

Inhoud

- Achtergrond
 - Algemene veroudering
- Autisme & veroudering
 - Psychische & lichamelijke gezondheid
 - Cognitie (informatieverwerking/denkvermogen)

• Vervolg?

Vervolg?

- Hoe hangen psychische & lichamelijke problemen samen? *(Torenvliet, Radhoe, Geurts, in prep; AWA Warreman ea., 2023; Lai, 2023).*
- Hoe veranderen deze problemen bij veroudering & hoe kan je dit positief beïnvloeden? *(Radhoe ea., 2023; Radhoe, Torenvliet, Geurts, in prep; v/d Putten in prep).*
- Is er een groep die mogelijk wel een risico loopt op versnelde achteruitgang? *(Baxter ea., 2019; Pagni ea., 2022; Torenvliet ea., 2023; Vivanti ea., 2021).*
- Nieuwe kennis breed delen met mensen met autisme, naasten & hulpverleners *(zie ook www.dutcharc.nl).*

Samen praten over wat autisme en deze kennis voor jezelf betekent, dus wat zijn je wensen & grenzen?

